MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
ABIGAIL LOFARO

Seduta ta' l-24 ta' Frar, 2012

Citazzjoni Numru. 463/2005

Dr Louis Buhagiar

vs

Prim Ministru, Ministru tas-Sahha, Direttur Generali tas-Sahha fil-kwalita tieghu ta' Tabib Principali tal-Gvern

Il-Qorti:

Rat ic-citazzjoni ippresentata mill-attur fit-13 ta' Mejju, 2005, li *in forza* tieghu, wara li ppremetta :

Illi l-attur il-Professur Louis Buhagiar kien qieghed izomm il-kariga ta' Senior Consultant b'renumerazzjoni fid-Dipartiment tal-Medicina fl-Isptar San Luqa, liema kariga kien ilu jzomm ghal diversi snin;

Illi ricentement huwa gie nfurmat li din il-kariga tnehhitlu u nghatat lil konsulent iehor;

Illi l-attur qatt ma nghata ragunijiet mill-konvenuti ta’ x’wassal ghat-tnehhija tieghu minn din il-kariga, u konsegwentement lanqas qatt ma nghata opportunita li jwiegeb;

Illi permezz ta’ dan l-ghemil amministrattiv il-konvenuti kisru l-Kostituzzjoni u kif ukoll naqsu li josservaw l-principji tal-gustizzja naturali u htigijiet procedurali mandatorji fit-twettiq ta’ l-ghemil amministrattiv in kwistjoni;

Illi l-ghemil amministrattiv li mwettaq mill-konvenuti jikkostitwixxi abbuz tas-setgha ta’ l-awtorita tal-konvenuti billi l-istess ghemil sar ghal ghanijiet mhux xierqa u kien imsejjes fuq konsiderazzjonijiet irrelevanti;

Illi bhala konsegwenza ta’ dan l-agir l-attur sofra danni konsistenti f’telf ta’ qliegh u danni ohra kif jigi ppruvat tul it-trattazzjoni tal-kawza;

Illi l-konvenuti minkejja li nterpellati sabiex jirregolarizzaw l-ghemil taghhom baqghu nadempjenti;

Talab ghalhekk li l-konvenuti ighidu ghaliex din il-Qorti m’ghandhiex :

1. Tiddikjara null, invalidu u minghajr effett l-ghemil tal-konvenuti u dana meta l-istess nehhew lill-attur mill-kariga ta’ Senior Consultant b’renumerazzjoni fid-Dipartiment tal-Medicina fl-Isptar San Luqa u dana ai termini tal-artikolu 469A tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta’ Malta;
2. Tordna illi konsegwentement, l-attur jerga’ jigi ordnat lura bhala Senior Consultant b’renumerazzjoni fid-Dipartiment tal-Medicina fl-Isptar San Luqa;
3. Tiddikjara lill-konvenuti responsabbli ghad-danni kawzati lill-attur minhabba l-agir taghhom illegali fuq premess, liema danni jigu likwidati f’gudizzju separat;

Bl-ispejjez u b’hekk minn issa l-konvenuti jibqghu ngunti ghas-subizzjoni;

Rat id-dikjarazzjoni u il-lista tax-xhieda tal-attur;

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenuti, li *in forza* taghha huwa eccepew :

1. Preliminarjament, illi l-attur iddekada mill-azzjoni fit-termini tas-subartikolu (3) tal-Artikolu 469 A tal-Kap. 12 stante t-trapass taz-zmien;
2. Subordinatament u ukoll preliminarjament, illi l-Prim Ministru u l-Ministru tas-Sahha m'humiex legittimi kontradittturi ghat-talbiet fit-termini tal-Artikolu 181B tal-Kap. 12 u ghandhom ghalhekk jigu liberati mill-istess;
3. Subordinatament u minghajr pregudizzju ghall-premess, illi l-inkarigu lil Konsulent biex jaghmilha tal-Konsulent mexxej fost Konsulenti ohra f'dipartiment ta' l-Isptar San Luqa ma jikkostitwix hatra ta' natura fissa fis-Servizz Pubbliku izda huwa biss "haga li ssir bl-ghan ta' organizzazzjoni jew amministrazzjoni nterna" ta' l-Isptar San Luqa minn sena ghal ohra. Illi ghalhekk dak l-inkarigu ma jikkostitwix 'eghmil amministrattiv' fit-termini tal-Artikolu 469A tal-Kap. 12 u ghalhekk dak l-inkarigu u n-nuqqas ta' tigdid tieghu m'humiex sindakabbli fit-termini tal-imsemmi Artikolu 469A tal-Kap. 12;
4. Subordinatament u minghajr pregudizzju ghall-premess, ghat-talbiet tal-attur josta ukoll is-subartikolu (6) tal-Artikolu 469A tal-Kap. 12 li jistipula li :

"(6) Ghall-finijiet ta' dan l-artikolu, u ta' kull disposizzjoni ohra ta' din il-ligi u ta' kull ligi ohra, servizz mal-Gvern hu rapport specjali regolat b'disposizzjonijiet specjali specifikatament applikabbli ghalih u bil-pattijiet u l-kondizzjonijiet stabbiliti minn zmien ghal zmien mill-Gvern u ebda ligi jew disposizzjoni taghha dwar kondizzjonijiet ta' impieg jew kuntratti ta' servizz jew ta' impjieg ma tapplika, u qatt ma kienet tapplika, ghal servizz mal-Gvern hlief safejn dik il-ligi ma tipprovdix xort'ohra;

U li jaghti forza ta' ligi lill-'pattijiet u l-kondizzjonijiet' tas-servizz mal-Gvern li jigu stabbiliti mill-Gvern minn zmien ghal zmien'. Illi ghalhekk l-azzjoni odjerna hija infondata u improponibbli billi permezz taghha l-attur qieghed jitlob lill-Qorti sabiex tordna lill-Gvern biex ma japplikax il-'pattijiet

u l-kondizzjonijiet' tas-servizz mal-Gvern li jigu stabbiliti mill-Gvern minn zmien ghal zmien' bhal ma huwa l-arrangament fl-Isptar San Luqa illi permezz tieghu wiehed mill-Konsulenti f'kull dipartiment ta' dak l-Isptar jinghata inkarigu temporaneju ghal sena biex jagixxi ta' Konsulent mexxejj f'dak id-dipartiment.

5. Subordinatament u minghajr pregudizzju ghall-premess illi t-talba tal-attur biex il-Qorti tordna lill-attur jerga' jitqieghed bhala dak li jissejjah 'Senior Consultant' tmur oltre l-kompetenza tal-Qrati in kwantu titlob l-intromissjoni tal-awtorita gudizzjarja f'haga prettament amministrativa bhal ma hija l-organizzazzjoni interna tal-Isptar San Luqa.

6. Subordinatament u minghajr pregudizzju ghall-premess, illi kwantu qeghda titlob il-hlas ta' danni l-azzjoni m'hijiex fondata f'wahda mir-ragunijiet li jistghu jeradikaw il-hlas ta' danni li huma imsemmija fis-subartikolu (5) tal-Artikolu 469A u fi kwalunkwe kaz tali ragunijiet ma jissussistux, u ghalhekk it-talba ghal dikjarazzjoni ta' responsabbilita' ghall-hlas ta' danni hija infondata. Di piu, l-attur ma sofra ebda danni meta l-inkarigu in kwistjoni ma regax inghata lilu stante illi huwa ma kellu ebda dritt illi jzomm dak l-inkarigu oltre l-perijodu illi matulu l-awtoritajiet tas-Sahha kienu soddisfatti li jaghtuh dak l-inkarigu.

7. Subordinatament u minghajr pregudizzju ghall-premess, illi t-talbiet tal-attur huma infondati fil-fatt u fid-dritt anke fil-meritu peress illi l-attur ma kien igawdi ebda dritt illi jkompli jagixxi ta' Konsulent mexxejj oltre l-perijodu illi matulu l-awtoritajiet tas-Sahha kienu soddisfatti li jaghtuh dak l-inkarigu.

8. Subordinatament u minghajr pregudizzju ghall-premess, illi t-talbiet tal-attur huma infondati fil-fatt u fid-dritt fl-aspetti l-ohra kollha taghhom u ghandhom jigu rigetati bl-ispejjez.

Rat id-dikjarazzjoni u il-lista tax-xhieda tal-konvenuti kollha;

Semghet lix-xhieda li gew prodotti;

Rat id-dokumenti li gew esebiti, il-provi li tressqu u l-atti ta' dan il-procediment;

Semghet it-trattazzjoni tal-kawza;

Rat illi l-kawza thalliet ghas-sentenza ghallum;

Ikkunsidrat :

Illi l-attur xehed u qal illi huwa specjalizzat fil-medicina interna u jiehu hsieb pazjenti li jkunu morda bil-qalb, kliewi, fwied, l-imsaren, pressjoni, izda izjed minn hekk umbaghad specjalizza izjed fil-fond fil-qasam tal-kliewi u fil-fatt kien il-konsulent li gie inkarigat mid-Dipartiment tas-Sahha 1981 meta kien ghadu kif gie mill-Ingilterra wara li kien specjalizza hemm hekk sabiex jistabilixxi f'Malta id-Dipartiment tal-Kliewi, illi sa dak iz-zmien ma kienx ghadu jezisti. L-attur kompla jixhed illi sabiex ikompli jispecjalizza kien intbaghat fuq kors barra minn Malta fi sptar u meta irritorna Malta kien l-ewwel illi introduca is-sistema tal-kidney dialysis u ghal aktar minn ghaxar snin shah kien jiehu hsieb pazjenti li jkunu morda bil-kliewi, tant illi jkollhom bzonn id-dialysis tal-kliewi. Huwa kien jikkorrispondi u jgib Malta hafna specjalisti minn barra u sentejn wara li introduca is-sistema tad-dialysis introduca ukoll il-qasam tat-trapjant tal-kliewi billi kienu igibu kirurgi minn barra, umbaghad il-pazjenti jiehu hsiebhom hu u dan kien jaghmlu b'mod regolari mill-1983 sallum peress illi huwa ghadu jaghmel dan ix-xoghol l-isptar Mater Dei. L-attur xehed illi dak iz-zmien kien appuntat bhala Consultant Physician, jigifieri ma kienx jiehu hsieb biss il-kazijiet tal-kliewi, izda kazijiet ohrajn, izda id-dipartiment tal-kliewi kien tefa ir-responsabbilita ta' dawn il-pazjenti totalment f'idejh u dak iz-zmien u anke illum ma hemmx il-post ta' nefrologu l-isptar. L-attur spjega illi nefrologu huwa bniedem li jkun appuntat specifikament fuq il-kliewi biss. L-attur xehed illi kien gie appuntat bhala Senior Consultant fl-1999 ghaliex f'dak iz-zmien ma kienitx tezisti din il-kariga ta' Senior Consultant. Meta umbaghad

ghamlu din il-kariga ta’ Senior Consultant il-Kap tat-Dipartiment tal-Medicina li kien il-Professur Carmelo Mallia kien sejjahlu fil-ufficcju tieghu u appuntah Senior Consultant fil-qasam tan-nefrologija. Huwa kien spjegalu li kien ser ikun hemm renumerazzjoni zghira ta’ xi ghaxar liri Maltin (LM10), izda kien inkarigah bhala Senior Consultant fil-qasam tal-kliewi. L-attur xehed illi kien taht l-impressjoni li din kienet kariga li kienet inghatatlu b’mod permanenti bhala rikonoxximent ta’ dak illi kien ghamel. L-attur spjega illi mhux hu biss kien inghata din il-kariga, izda kien hemm konsulenti ohrajn fi specjalitajiet ohra li kienu inghataw dan l-inkarigu, per ezempju kien hemm il-Professur Joseph Cacciattolo, Dr Anthony Galea Debono, illi kienu wkoll inhatru bhala Senior Consultants bhalu. Ix-xhud spjega li din kienet xi haga gdida kemm bhala kariga u kif ukoll bhala prattika. Huwa spjega illi sabiex jaghmel dan ix-xoghol kien jattendi kumitati li jiddiskutu pazjenti li kienu morda bil-kliewi u kien jaghmel dak kollu li kien ikun mitlub biex jaghmel. Huwa kompla jixhed illi sussegwentement inhatar nefrologu fid-Dipartiment tal-Medicina illi kien Dr Emanuel Farrugia u dan kellu grad inqas minnu fis-sens illi hu kien Senior Consultant u Dr Emanuel Farrugia kien Consultant. L-attur kompla jixhed illi meta sar jaf li gie appuntat Dr Emanuel Farrugia bhala Senior Consultant minghajr ma hu kien gie infurmat, meta suppost illi kien is-Senior Consultant hu, kiteb lid-Direttur Generali tal-Qasam tas-Sahha Dr Raymond Busuttil u dan wiegbu billi qallu “jiddispjacini li ma ghidnielekx, imma ma ghadekx iktar Senior Consultant.” L-attur xehed illi meta il-Professur Carmelo Mallia kien hatru bhala Senior Consultant dan kien ghamlu verbalment u mhux bil-miktub u ma kien hemm hadd prezenti hlief hu u il-Professur Mallia.

Illi xehed Dr Raymond Busuttil u qal illi ma jezistix il-grad ta’ Senior Consultant, izda jezisti biss il-grad ta’ Konsulent illi jigi assenjat responsabbilitajiet amministrattivi biex imexxi sezzjoni tad-Dipartiment tal-Medicina. Huwa qal illi skond ftehim illi hemm bejn il-Gvern u l-Assocjazzjoni Medika Maltija, min jigi assenjat dawn ir-responsabbilitajiet amministrattivi jithallas nofs id-differenza bejn l-iskala tas-salarju 4 u l-iskala tas-salarju 3

skond l-indici tal-Grad Civili, u din ir-remunerazzjoni hija a bazi ta' collective agreement bejn il-Gvern u l-MAM. Dr Raymond Busuttil xehed illi Dr Buhagiar ghadu impjegat l-isptar bhala Konsulent, izda tnehhielu l-obbligu amministrattiv li kellu fid-dipartiment. Dr Raymond Busuttil spjega illi hemm diversi oqsma tal-medicina fl-isptar u f'kull taqsima jkun hemm konsulent appuntat sabiex jamministra dik it-taqsima, illi jkun appuntat mic-Chairman tal-Medicina u jithallas allowance ta' dan ix-xoghol addizzjonali li jkun qieghed jaghmel. Dr Busuttil xehed illi jaf illi Dr Buhagiar kellu dan l-inkarigu, izda ma kienx jaf min tahulu. Huwa qal illi fis-sena 2000 ic-Chairman tal-Medicina kien il-Professur Carmel Mallia. Ix-xhud kompla jghid illi kien hemm rakkomandazzjoni ta' Dr Caruana Galizia lil Dr Cachia, li huwa id-Direttur ta' Institutional Health, sabiex il-post ta' amministratur tal-qasam tar-Renal Medicine jinghata lil Manwel Farrugia u kienu baghatulu il-file ghall-informazzjoni tieghu. Ghalhekk id-diskrezzjoni ghall-ghazla ma kienitx tieghu, izda tad-Direttur tal-Medicina. Dr Raymond Busuttil xehed illi ma jafx x'inhi il-procedura interna ta' l-isptar u ghalhekk ma setghax jghid kif gie infurmat, jew kif suppost gie infurmat Dr Buhagiar meta ma baqghax aktar fil-kariga, izda gie appuntat haddiehor minfloku.

Illi xehed Victor Tonna u qal illi hemm ftehim settorali bejn MAM u il-Gvern li jipprovdi ghall-Administrative Allowance ghal min ikun qieghed imexxi taqsima specjali fl-isptar, bhalma kien jaghmel l-attur. Din hija imsejjha Administrative Allowance u hija nofs id-differenza bejn is-salarju ta' konsulent u ta' Chairperson li tammonta ghal hames mija, tmienja u erbghin lira Maltin u hamsin centezmu (LM548.50) fis-sena qabel it-taxxa. Is-Sur Tonna kompla jixhed illi din l-allowance ma baqghetx tinghata lill-attur f'Jannar tas-sena 2004 peress illi ma kienx ghadu hu f'dik il-posizzjoni, izda kien hemm haddiehor minfloku. Is-Sur Tonna xehed illi kemm fiz-zmien li kien qieghed jircievi l-allowance, kif ukoll issa, l-attur dejjem kien konsulent u kien hemm persuni ohrajn illi kienu wkoll qeghdin jircievu din ir-remunerazzjoni amministrattiva u kienu wkoll konsulenti.

Illi xehed Dr Alfred Caruana Galizia, ic-Chairman tad-dipartiment tal-medicina, u qal illi l-attur huwa konsulent fid-dipartiment tal-medicina u il-job description tieghu hija “general physician with special interest in nephrology.” Huwa xehed illi temporanjament l-attur kien inghata doveri amministrattivi fis-sezzjoni tan-nefrologija, izda ma kienx jaf min kien hekk appuntah, izda normalment id-decizjoni tittiehed mid-Direttur tas-Sanita. Min ikun inghata dawn id-doveri jiehu allowance zghira. Sussegwentement ix-xhud qal illi il-kariga ta’ Direttur tas-Sanita ma tezistix, izda il-kariga hija Director of Institutional Care. Dr Caruana Galizia kompla jixhed illi l-attur ma ghadux jokkupa dak l-inkarigu, ma setghax jiftakar min ha din id-decizjoni, imma haseb illi hadha id-Director of Institutional Care, wara li ikkonsulta mieghu u effettivament ftakar illi id-Direttur Dr John Cachia kien ikkonsulta mieghu u huwa kien tah il-parir tieghu f’dan ir-rigward. Il-parir li kien tah kien illi ma jibqax Dr Buhagiar f’dak l-inkarigu, izda jidhol haddiehor illi fil-fehma tieghu kellu kwalitajiet aktar accettabbli, aktar korretti biex jaghmel dak ix-xoghol amministrattiv u din il-persuna kien Dr Emanuel Farrugia, illi x-xhud ikkonferma li dak iz-zmien lanqas kien konsulent. Dr Caruana Galizia xehed illi huwa kien ilmenta mal-attur illi mhux dejjem kien isibu meta jkollu bzonnu, izda qatt ma kien kitiblu f’dan ir-rigward, kien biss kellmu. Ix-xhud qal illi kien kellem lill-attur fuq l-unavailability tieghu ghal aktar minn darba u hu ma kienx wiegeb ghaliha, qaghad biss jisimghu. Ix-xhud qal illi kien hemm ukoll affarijiet ohrajn illi kienu jinkwetawh, affarijiet illi kien jaqra fil-gazzetti u li hu kien ippretenda illi Dr Buhagiar kellu joffri ir-rizenja tieghu mill-kariga, izda huwa ma kienx offriha. Mistoqsi, ix-xhud wiegeb illi kien jaf illi l-attur kien fetah u rebah kawza ta’ libell dwar dak li kien qieghed jidher fil-gazzetti. Ix-xhud qal illi l-iktar li kien jinkwetah kien illi l-attur ma kienx ikun l-isptar fil-hin meta suppost illi jkun hemm.

Illi xehed ukoll Tony Bugeja, Nursing Officer u Transport Co-ordinator fir-Renal Unit tal-isptar, u qal illi ir-Renal Unit twaqqfet fl-1982, jew fl-1983 u twaqqfet taht is-supervizzjoni tal-attur, peress illi qabel ma kien hemm b’xejn. Kien hemm bzonn illi l-istaff ikun ittrajnjat, kellha tintrema il-unit u inbeda is-servizz tad-dialasi, it-training u

l-apparat, kollox taht is-supervizzjoni tal-attur. Ix-xhud xehed illi l-attur kien irrangalu sabiex jaghmel kors l-Ingilterra fuq id-dialasi u fil-fatt ghamel aktar minn kors wiehed. Ix-xhud qal illi dak iz-zmien l-attur kien l-unika konsulent fuq id-dialasi, kien "a point of reference", kien jara certu pazjenti morda bil-kliewi u kien ikun parti fis-sala, illi dak iz-zmien kienet kombinata ma medical ward ukoll, dejjem fir-renal section. Ix-xhud qal illi dak iz-zmien kienu ghadhom qeghdin jinbdew it-trapjanti f'Malta tal-kliewi u dan ir-repart twaqqaf ukoll bl-ghajnuna tal-attur. Ix-xhud kompla jghid illi qatt ma kellu problemi sabiex jikkuntattja lill-attur, anke jekk l-attur kien ikun imsiefer, ghaliex meta kien ikun imsiefer kien jaghtih direzzjoni minn fuq it-telephone u meta kien ikun Malta u dan anke sallum, meta tinqala kwistjoni ta' trapjant din tkun xi haga urgenti u l-attur jinqala u jmur l-isptar anke bil-lejl. Ix-xhud qal illi sallum il-gurnata l-attur baqa "point of reference" peress illi ghandu wkoll il-pazjenti tieghu. Ix-xhud qal illi l-attur ghadu accessibbli u ikun "point of reference" dejjem fejn si tratta tal-pazjenti tieghu, peress illi illum il-gurnata hemm tlett konsulenti f'dan ir-repart.

Illi l-Qorti rat ix-xiehda ta' Dr Emanuel Farrugia, konsulent mediku, illi xehed illi gie appuntat f'Novembru 1992 bhala l-ewwel konsulent fin-nefrologija f'Malta u gie mahtur responsabbli ghad-Dialysis Unit u ghar-renal transplant services u attwalment ghandu il-kariga ta' Administrative Head fil-qasam tan-Nefrologijia, u din il-kariga inghatatlu sa minn l-1 ta' Lulju 2004. Huwa spjega illi qablu kien jokkupa dan l-inkarigu Dr Louis Buhagiar u din il-kariga giet krejata amministrattivament fis-sena 2000. Huwa xehed illi gie mgharraf bil-kariga fis-6 ta' Lulju 2004 minn Dr Cachia, illi dakinhar kien id-Direttur Sahha Istituzzjonali. Huwa qal illi l-kariga tinghata mid-Direttur Generali tas-Sahha fuq konsultazzjoni mac-Chairman tad-Dipartiment tal-Medicina u mhux wara xi sejha ghall-applikazzjonijiet mill-Kummissjoni tas-Servizz Pubbliku. Ix-xhud qal illi meta Dr Buhagiar inghata dan l-inkarigu fis-sena 2000, huwa kien iddisappuntat peress illi ix-xoghol konness mal-amministrazzjoni kwazi kollu kien jaghmlu hu u dan sa minn meta hu kien irritorna lura mill-Istati Uniti fl-1992 u hekk ghadu jaghmel sallum. Dan ix-xoghol kien

jikkonsisti f'rapporti, guidelines, protocols, studji, innovazzjonijiet u dak kollu illi ghandu x'jaqsam mal-mard tal-kliewi f'Malta. Minhabba dan ix-xoghol, ihoss illi d-decizjoni amministrattiva illi huwa inghata din il-kariga kienet decizjoni tajba. Ix-xhud qal ukoll illi meta sar jaf li Dr Buhagiar kien inghata il-kariga fis-sena 2000 kien mar jitlob informazzjoni minghand ic-Chairman tad-Dipartiment tal-Medicina ta' dak iz-zmien u kien gie infurmat illi din il-kariga kienet saret minhabba seniority peress illi Dr Buhagiar kien ikbar minnu fl-eta, izda hu kien hass u ghadu ihoss illi kariga ma kellhiex tkun abbazi ta' min hu l-ikbar fl-eta, izda kellha issir skond kwalifiki, meriti u analizi tax-xoghol ikkontribwit mill-persuna koncernata. Huwa xehed ukoll illi minhabba il-kontribut tieghu, huwa kien il-persuna li kienet tigi ikkuntattjata meta tinqala xi problema konnessa man-nefrogogija.

Illi xehed ukoll it-Tabib John Mary Cachia, Direttur Generali ghas-Servizzi tas-Sahha, illi xehed illi peress illi matul is-snin l-attur kien wera interess fin-nefrologija, l-amministrazzjoni kienet accettat li l-attur setgha joffri servizzi specjalizzati wkoll fin-nefrologija. Dan kien fl-ambitu ta' sitwazzjoni fejn f'Malta ma kienx jezisti registru ta' specjalisti. L-attur kien gie moghti l-inkarigu bhala l-bniedem li jkollu doveri amministrattivi fil-qasam tal-nefrologija u dan l-inkarigu inghatalu mill-amministrazzjoni u dan l-arrangament kien kopert minn ftehim li kien sar bejn il-Gvern u l-MAM fit-2 ta' Awissu 1993. Ix-xhud kompla jghid illi ma kienx hemm xi sejha ghall-applikazzjonijiet pubblika, ma kien sar l-ebda interview u lanqas ma kienet involuta il-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku. L-inkarigu kienet xi haga li saret in house mill-Amministrazzjoni tad-Dipartiment tas-Sahha u ma kienitx xi hatra, jigifieri appointment, izda l-inkarigu kien sar biex xoghol specifiku ikun ko-ordinat minn persuna b'interess f'dak il-qasam u b'hekk il-Kap tal-Medicina jkollu persuna 'focal point' ghand min jirreferi meta tinqala il-htiega f'dak il-qasam. Huwa kompla jixhed illi il-persuna li tinghatalha dan l-inkarigu ikollha allowance kif stipulat fil-ftehim u bhalma l-amministrazzjoni tista taghti inkarigu, tista wkoll tnehhih. Persuna li jkollha dan l-inkarigu hija mistennija li taghti is-servizz rikjest mill-amministrazzjoni, cioe' li

taghmel rapporti perjodici, taghti pariri, meta tkun mehtiega biex jigi diskuss xi haga u tkun ‘available’ ghad-diskussjoni fost l-ohrajn. Huwa xehed illi l-amministrazzjoni ma tkunx fl-isptar il-hin kollu u ghalhekk qabel ma tittiehed decizjoni il-Kap tad-Dipartiment tal-Medicina jintalab jaghti l-opinjoni tieghu. F’dan il-kaz kien irrizulta illi l-attur ma kienx qieghed ikun available l-isptar. Kull meta kien isir tentattiv sabiex l-attur jigi rintraccjat fl-isptar kien jirrizulta li ma kienx ikun hemm hekk. Huwa xehed illi meta gie rakkomandat illi jitnehha l-inkarigu lill-attur zgur ma kienx peress illi kien hemm xi kawza ta’ libell, jew xi kawza ohra li fiha kien involut l-attur, izda id-decizjoni ittiehdet a bazi tal-performance ta’ l-attur. Kienet inhasset il-htiega illi l-inkarigu jinghata lill-konsulent iehor Dr Farrugia illi huwa wkoll nefrologu jokkupa il-posizzjoni ta’ konsulent u huwa professjonist in his own right.

Illi xehed John Abela, Assistant Director, illi xehed illi ma tezistix il-kariga ta’ Senior Consultant. Ix-xhud qal illi meta jkun hemm bzonn f’xi dipartiment ta’ l-isptar, illi xi hadd ikun fdat b’supervisory, jew administrative duties, allura din il-persuna tinghata allowance illi tkun nofs id-differenza bejn scale 4, li hija l-iskala li biha jithallsu il-konsulenti u scale 3. Izda il-grade ta’ senior consultant ma jezistix u qatt ma ezista.

Illi rega xehed Dr Manuel Farrugia u qal illi huwa jkollu hafna iktar xoghol, hafna aktar pazjenti mill-attur fl-isptar u qal illi illum il-gurnata il-kariga illi huwa jokkupa, illi qabel kienet tissejjah Consultant Administrative Duties, issa tissejjah Lead Clinician. Ix-xhud qal illi anke fiz-zmien illi Dr Buhagiar kien Administrative Head ix-xoghol kien jaghmlu hu, per ezempju dejjem ipprepara l-annual reports hu. Huwa kien introduca wkoll hafna medicini godda, kien jaghmel ukoll research u studji. Ix-xhud qal illi illum il-gurnata ma ghadha tinghata l-ebda allowance, l-ebda renumerazzjoni, hija biss kwistjoni ta’ rikonoxximent tax-xoghol illi huwa jaghmel. Dr Farrugia ikkonferma illi fl-1982 kien l-attur illi kien introduca id-dialysis f’Malta peress illi huwa kien ghadu jistudja il-medicina fl-Universita ta’ Malta u ikkonferma wkoll illi kien ukoll l-attur illi introduca it-trapjanti tal-kliewi f’Malta peress illi dak iz-

zmien huwa ma kienx ghadu iggradwa bhala tabib. Ix-xhud spjega li dak iz-zmien huwa lanqas kien Malta peress illi kien il-Mayo Clinic fl-Istati Uniti fejn ispecjalizza fil-kliewi u fit-trapjant tal-kliewi. Huwa kien ghamel ukoll zmien l-Ingilterra. Ix-xhud ikkonferma illi meta irritorna Malta fl-1982 kien hemm xi pazjent, jew zewg pazjenti illi kienu ghadhom kemm bdew bil-procedura tal-peritoneal dialysis, u dak iz-zmien l-unika konsulent f’dan il-qasam kien l-attur. Ix-xhud spjega illi huwa kien biddel xi affarijiet fejn jidhlu medicini u kif jigu ittratti medikamenti ghall-pazjenti. Ix-xhud qal illi huwa ghandu aktar pazjenti mill-attur fil-qasam tal-kliewi.

Ikkunsidrat :

Illi l-azzjoni odjerna saret a bazi tal-Artikolu 469 A tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta’ Malta li tipprovdi ghas-sindakar ta’ azzjonijiet Amministrattivi tal-Gvern, jew li imorru kontra l-kostituzzjoni, jew ghaliex ma jkunux gew osservati il-principji tal-gustizzja naturali, jew minhabba difetti ohrajn ta’ natural amministrattiva.

Ikkunsidrat :

Illi l-Artikolu 469 A tal-Kap. 12 jghid hekk :

(1) Hlief hekk kif provdut mod iehor bil-ligi, il-qrati tal-gustizzja ta’ kompetenza civili ghandhom gurisdizzjoni biex jistharrgu l-validita ta’ xi eghmil amministrattiv jew li jiddikjaraw dak l-eghmil null, invalidu jew minghajr effett fil-kazijiet li gejjin biss :

(a) meta l-eghmil amministrattiv jikser il- Kostituzzjoni ;
(b) meta l-eghmil amministrattiv ikun ultra vires ghal xi raguni minn dawn li gejjin :
(i) meta dak l-eghmil jitwettaq minn awtorita` pubblika li ma tkunx awtorizzata sabiex twettqu ; jew
(ii) meta l-awtorita` pubblika tkun naqset milli tosserva l-principji tal-gustizzja naturali jew htigiet procedurali mandatorji fit-twettiq ta’ l-eghmil amministrattiv jew fid-deliberazzjonijiet ta’ qabel dwar dak l-eghmil ; jew

(iii) meta l-eghmil amministrattiv jikkostitwixxi abbuz tas-setgha ta' l-awtorita` pubblika billi dan isir ghal ghanijiet mhux xierqa jew jissejjes fuq konsiderazzjonijiet mhux rilevanti ; jew
(iv) meta l-eghmil amministrattiv ikun imur mod iehor kontra l-ligi.

Dwar din l-azzjoni, il-Qorti rat sentenza ta' din il-Qorti tal-1 ta` Marzu 2004 fil-kawza fl-ismijiet "Lawrence Borg noe vs Gvernatur tal-Bank Centrali ta` Malta" li kienet konfermata b`sentenza tal-Qorti tal-Appell fid-9 ta` Marzu 2007 fejn il-Qorti kienet qalet hekk : "Illi llum huwa accettat li l-azzjoni ghal stharrig gudizzjarju msemmija fl-artikolu 469A tal-Kapitolu 12 tal- Ligijiet ta' Malta hija mahsuba biex taghti rimedju lill-individwu dwar l-imgieba tal-awtorita' pubblika fil-konfront tieghu. Is-setgha li tinghata mill-imsemmi artikolu lil Qorti fil-kompetenza taghha civili dwar ghemil amministrattiv hija jew (a) dik li tistharreg is-siwi ta' dak l-ghemil jew (b) li tiddikjarah ma jiswiex jew minghajr ebda effett. Dan tista' taghmlu meta l-ghemil jikser il-Kostituzzjoni jew meta jkun sar lil hinn mis-setgha ta' min wettqu (ultra vires). F'din l-ahhar ipotezi, dan l-eccess ta' setgha jista' jirrizulta meta l-att isir minn awtorita' pubblika li ma tkunx awtorizzata twettqu, jew meta dik l-awtorita', ghalkemm ikollha setgha twettaq dak l-ghemil, tkun naqset li thares il-principji ta` gustizzja naturali jew htiega procedurali li ta bilfors trid thares qabel ma tasal ghal dak l-ghemil, jew jekk l-ghemil jikkostitwixxi abbuz tas-setgha ta' dik l-awtorita' billi jsir ghal xi ghan mhux xieraq jew fuq konsiderazzjoni irrilevanti, jew meta dak l-ghemil imur b'kull mod iehor li jkun kontra l-ligi. Bil-kelma "ghemil", il-ligi tifhem ukoll cahda jew rifjut ta' talba li ssir minn persuna lil xi awtorita' pubblika ;

Illi skond is-subinciz (ii) tal-inciz (1)(b) tal-Artikolu 469 A l-eghmil amministrattiv ikun `ultra vires' –

"meta l-awtorita` pubblika tkun naqset milli tosserva l-principji tal-gustizzja naturali jew htigiet procedurali mandatorji fit-twettiq ta' l-eghmil amministrattiv jew fid-deliberazzjonijiet ta' qabel dwar dak l-eghmil."

Illi fid-dritt amministrattiv ta` pajjizna, li huwa fondat fuq il-ligi Ingliza, kemm il-principju tal-judicial review kif ukoll il-principji tal-gustizzja naturali kienu ilhom jigu applikati ferm qabel l-Parlament Malti ghamel ligijiet ad hoc sabiex jirregola l-materja. Dan sehh ghaliex il-Qrati Maltin kienu affermaw illi fejn tkun tirrizulta lacuna fid-Dritt Pubbliku (u d-Dritt Amministrattiv huwa fergha tad-Dritt Pubbliku), ghandha tapplika l-Ligi Ingliza.

Illi huwa risaput li l-principji tal-gustizzja naturali huma dawk il-principji minimi li ghandhom ikunu osservati waqt proceduri anke ta` entita’ amministrattiva illi ghandha il-kompitu li tiddeciedi dwar fatti li fuqhom imbaghad ghandha l-poter li tiehu decizjonijiet li jaffettwaw id-drittijiet tal-persuna.

Illi l-principju audi alteram partem jirrikjedi li qabel ma tittiehed decizjoni amministrativa fil-konfront ta’ persuna, dan ta’ l-ahhar mhux biss ghandu jigi mgharraf, izda ghandu jinghata l-opportunita’ li jghid tieghu, fuq kollox jinghata widen tassew ghal dak li ghandu xi jghid, u fl-istess waqt jinghata l-opportunita` li jiddefendi l-kaz kif inhu xieraq.

Illi fis-sentenza Ingliza “Ridge v. Baldwin” (1964 – AC 40) ‘the right to a fair hearing’ gie iddikjarat bhala ‘a rule of universal application’. F`dik is-sentenza, Lord Reid kien qal hekk **–** ‘before attempting to reach any decision they were bound to inform him of the grounds on which they proposed to act and give him a fair opportunity of being heard in his own defence’.

Illi fis-sentenza “Borg vs l-Awtorita’ dwar it-Trasport Pubbliku” deciza fil-21 ta’ Mejju 2009 minn din il-Qorti, inghad hekk dwar il-principji tal-gustizzja naturali - “Bil-kemm ghandu jinghad li l-htiega li t-tribunal jew awtoritajiet amministrattivi jharsu b’mod skrupoluz it-thaddin ta’ dawn il-principji hija wahda li m’ghandux ikun hemm disposizzjoni espressa tal-ligi sabiex wiehed japplikaha. It-tharis ta’ dawn il-principji fit-tmexxija tal-amministrazzjoni pubblika ghandu jkun il-kejl minimu li jiggarantixxi t-trasparenza u s-siwi tal-eghmil

amministrattiv. Ghall-kuntrarju in-nuqqas ta’ tharis ta’ dawn il-principji jwassal ghall-irritwalita’ tal-eghmejjel hekk imwettqa u ghat-thassir taghhom.” (ara wkoll – “Debono vs Phoenicia Systems Ltd” – Appell Inferjuri – 19 ta’ Mejju 2004)

F’sentenza ta` din il-Qorti moghtija fis-27 ta’ Jannar 2011 fil-kawza flismijiet “Falzon vs Ministru ghall- Affarjiet Rurali u l-Ambjent et” kien gie ritenut hekk – “Illi ghalhekk hemm il-htiega li persuna jkollha preavviz tal-proceduri li jkunu ser isiru kontra taghha, nkluz l-akkuzi dwar l-istess u konsegwenzi li johorgu konsegwenza ta’ l-istess, tant li fl-Evans De Smith’s “Judicial Review of Administrative Action” (4th Edit. fol. 196) jinghad li “Natural Justice generally requires that the persons liable to be directly affected by the proposed administrative acts, decisions or proceedings be given adequate notice of what is proposed, so that they might be in a position : (a) to make representations on their own behalf ; or (b) to appear at a hearing or inquiry (if one is to be held) ; and (c) effectively to prepare their own case and to answer the case (if any) they have to meet … In a large majority of the reported cases where breach of the audi alteram partem rule has been alleged, no notice whatsoever of the action taken or proposed to be taken was given to the person claiming to be aggrieved, and failure to give him proper notice was tantamount to denial of an opportunity to be heard on that matter”. (“Dr J.Cachia Fearne v. Segretarju Permanenti et” Prim Awla, 20 ta’ Ottubru 2005 ; “A Gonzi v. Malta Drydocks Corporation”, Prim Awla, 27 ta’ Ottubru 2004).”

Illi f’pagna 441 ta` Administrative Law ta` Wade & Forsyth (op. cit.) jinghad hekk –
“the rules of natural justice thus operate as implied mandatory requirements, non-observance of which invalidates the exercise of the power”.

Illi Lord Bridge fil-kawza “Lloyd vs McMahon” tal-1987 citata f`pagna 335 tal-Judicial Review Handbook (1994) ighid hekk – “the so-called rules of natural justice are not engraved on tablets of stone. To use the phrase which better expresses the underlying concept, what the

requirements of fairness demand when any body, domestic, administrative or judicial, has to make a decision which will affect the rights of individuals depends on the character of the decision-making body, the kind of decision it has to make and the statutory or other framework in which it operates".

Illi skond is-subinciz (iii) tal-inciz (1)(b) tal-Artikolu 469A l-eghmil amministrattiv ikun `ultra vires' – meta l-eghmil amministrattiv jikkostitwixxi abbuz tas-setgha ta' l-awtorita` pubblika billi dan isir ghal ghanijiet mhux xierqa jew jissejjes fuq konsiderazzjonijiet mhux rilevanti.

Illi fil-kuntest ta` din id-disposizzjoni, jidhol l-element ta` dak li huwa "ragonevoli" (reasonableness) u li ghandu jkun segwit mill-awtorita` pubblika meta tiddeciedi jew tezercita d-diskrezzjoni taghha. Wade ("Administrative Law") jikkumenta hekk : –

"A person in whom is vested a discretion must exercise his discretion upon reasonable grounds. A discretion does not empower a man to do what he likes merely because he is intended to do so – he must not in the exercise of his discretion do what he likes but what he ought. In other words, he must by the use of his reason ascertain and follow the course which reason directs. He must act reasonably."

Tqum il-kwistjoni dwar "the legal standard of reasonableness" li huwa mehtieg sabiex jigi sodisfatt dak ir-rekwizit ghax, kif jikkumenta l-istess awtur, "virtually all administrative decisions are rational in the sense that they are given for intelligible reasons but the question then is whether they measure up to the legal standard of reasonableness … within the bounds of legal reasonableness is the area in which the deciding authority has genuinely free discretion. If it passes those bounds, it acts ultra vires."

Illi kien ritenut ukoll li sabiex decizjoni titqies ragonevoli jehtieg li tkun bazata fuq kriterji oggettivi ("Dingli et vs

Kontrollur tad-Dwana et" – Appell – 27 ta' Marzu 2009 u "Dalli vs Sollars et" – PA/RCP – 20 ta' Ottubru 2009).

Illi skond il-Garner's Administrative Law, BL Jones & K Thompson, Tmien Edizzjoni, Butterworths, 1996 (pag.224) fid-Dritt Amministrattiv Ingliz, il-Qrati ghandhom is-setgha illi jissindakaw

" … that the decision making body addressed itself to all relevant factors, and ignored irrelevant factors, in coming to its conclusions".

Fl-istess waqt skond Forbes J fil-kawza "Pickwell v Camden London Borough Council" (1983), 1983 osserva li r-rwol tal-qorti mhwiex li jghidu "whether due or proper weight is given to a material consideration : the weight to be given to such a matter is for the body exercising the discretion to determine; the court will no more substitute its own view of the importance of anyrelevant matter than it will do so for any other matter of statutory discretion".

Illi għal din l-azzjoni ta' l-attur, il-konvenuti laqgħu b'eccezzjonijiet kemm ta' natura preliminari u kif ukoll fil-mertu. Fost l-eccezzjonijiet hemm dik li tgħid li din il-Qorti ma għandhiex is-setgħa li tistħarreg it-talbiet tal-atturi għaliex l-eżercizzju tal-ghoti tal-karigu lil konsulent biex jaghmilha tal-konsulent mexxej fost konsulenti ohra f'dipartiment ta' l-isptar San Luqa ma jikkostitwix hatra ta' natura fissa fis-servizz pubblika u huwa biss 'haga li ssir bil-ghan ta' organizzazzjoni jew amministrazzjoni nterna' ta l-isptar minn sena ghal ohra, u ghalhekk dak l-inkarigu ma jikkostitwix ghemil amministrattiv fit-termini tal-artikolu 469A tal-Kap 12 u ghalhekk dan l-eghmil joħrog 'il - barra mill- kompetenza ta' din il-Qorti safejn tintalab biex tistħarreg għamil amministrativ meta dan ikun għemil li jsir "bl-għan ta' organiżżazzjoni jew amministrazzjoni interna" fi ħdan l-awtorita' pubblika li tkun.

Ikkunsidrat :

Illi l-konsiderazzjoni legali dwar l-eccezzjoni in eżami ddur mal-kwestjoni tas-setgħa ta' din il-Qorti li tistħarreg l-ilment tal-attur. Billi din tal-lum hija azzjoni meqjusa bħala waħda ta' procedura specjali dwar stħarrig tal-għemil tal- amministrazzjoni pubblika, jibda biex jingħad li s-setgħat li l-ligi tagħti lill-Qrati f'azzjonijiet bħal din iridu jitwettqu fil- parametri preciżi li tistabilixxi l-ligi specjali. Min-naħa l- oħra, fejn din il-Qorti tissejjaħ biex twettaq is-setgħa tagħha li tistħarreg għemil ta' xi awtorita' pubblika, u x'aktarx minħabba li dan l-istħarrig huwa r-rimedju waħdien li jingħata lil min iħossu mgarrab b'dak l-għemil, din għandha twettaqha safejn possibbli u safejn il-ligi ma teskludihiex milli tindaħal, u għandha tagħti lill-esklużjoni tifsira mill-idjaq.
Illi l-eccezzjoni taħt eżami trid sewwasew din il-Qorti ssib li ma tistax tistħarreg l-ilment tal-attur minħabba impediment li tqiegħed il-ligi fuq ix-xorta ta' għemil li l-attur jilmenta minnu. Il-ligi tfisser x'għandu jitqies bħala "egħmil amministrativ" fis-subartikolu 2 tal-artikolu 469A tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta.

B'dik il-frażi, l-ligi tifhem "il-ħrug ta' kull ordni, licenza, permess, warrant,deciżjoni jew rifjut għal talba ta' xi persuna li jsir minn awtorita' pubblika, iżda ma tinkludix xi ħaga li ssir bl-għan ta' organiżżazzjoni jew amministrazzjoni interna fl-istess awtorita.''

Illi l-Qorti jidhrilha li huwa meħtieg li wieħed jara safejn jista' jingħad li għemil amministrativ jaqa' taħt dik it-tifsira ta' organiżżazzjoni jew amministrazzjoni interna fi ħdan awtorita' pubblika. Fin-nuqqas ta' tifsira fil-ligi ta' x'jaqa' taħt il-kappa ta' "organiżżazzjoni jew amministrazzjoni interna" fi ħdan awtorita' pubblika, wieħed irid idur għat-tifsir li jista' jingħata mill-awturi jew mill-gurisprudenza.

Kemm hu hekk, il-fatt innifsu li dawn il-kliem m'humiex aħjar imfissrin mill-ligi nnifisha jitlob li Qorti tingħata s-setgħa li tistħarreg jekk il-fatt partikolari marbutin ma' għemil amministrattiv imressaq quddiemha jaqgħux jew le taħt l-imsemmija eccezzjoni. Hekk wieħed isib li dawk il-kliem kienu meqjusa li jirreferu għal każijiet li jirrigwardaw trasferimenti ta' ufficjali pubblici minn dipartiment tal-

Gvern għal ieħor, jew l-għażla tal-post fejn ufficjal pubbliku jintbagħat jaħdem.

Illi fid-duttrina, dawn l-atti magħmula bil-għan ta' organiżżazzjoni jew tmexxija interna fi ħdan xi awtorita' pubblika jirreferu u jillimitaw irwieħhom għal dawk il-miżuri meħuda biex l-istess awtorita' iżżomm certa ordni fit-tmexxija tagħha ta' kuljum. B'dan li fejn tali miżura tilħaq certa livell fejn tolqot drittijiet ta' persuni, imbagħad dik il-miżura tidħol fit-territorju ta' għemil amministrativ li dwaru l-Qrati jistgħu jinqdew bis-setgħa tagħhom li jistħarrgu.

Illi l-Qorti tagħraf li kwistjonijiet marbutin mal-għoti jew iż-żamma ta' promozzjonijiet fi ħdan korp pubbliku generalment jitqiesu bħala eżercizzju li jħaddem element qawwi ta' diskrezzjoni, u jkun marbut ma' kriterji li wħud minnhom ikunu x'aktarx soggettivi. Il-fatt li eżercizzju bħal dan ikun igorr miegħu apprezzament daqstant suggettiv minn min ikun imsejjaħ biex jagħmel l-għażliet meħtiega, ma jissarrafx waħdu f'setgħa awtomatika li Qorti, jekk tintalab minn xi ħadd aggravat b'tali process, tistħarreg x'ikun sar f'eżercizzju bħal dak. Dan għaliex wieħed irid jara jekk l-eżercizzju fih innifsu huwiex maħsub għall-organiżżazzjoni jew it-tmexxija interna tal-awtorita'pubblika li tkun għamlitu. Kien hemm drabi fejn din kienet il-fehma tal-Qrati u allura dehrilhom li ma kellhomx is-setgħa li jistħarrgu lment bħal dak.

Illi il-Qorti hija tal-fehma li meta jitressaq quddiemha każ ta' stħarrig gudizzjarju li dwaru titqajjem eccezzjoni bħal dik li dwarha qiegħda tingħata din is-sentenza, ikun pass għaqli li tqis mhux biss l-għemil kif ikun jidher mad-daqqa t'għajn, imma wkoll x'inhu l-ilment dwar tali għemil. Dan jingħad għaliex jekk l-ilment ikun wieħed dwar użu irragonevoli ta' xi diskrezzjoni, ksur ta' xi wieħed mill-principji tal-gustizzja naturali, jew saħansitra agir abbużiv jew lil hinn mis-setgħat mogħtija mil-ligi (għemil ultra vires), jaqa' fuq il-Qorti d-dmir li tistħarreg dak il-każ għaliex il-kwistjoni ma tibqax waħda ta' "semplici" organiżżazzjoni jew tmexxija interna, imma waħda li tolqot fil-qalba r-raguni tal-azzjoni dwar stħarrig gudizzjarju tal-att amministrativ li jkun.

Illi mill-assjem tal-provi, il-Qorti tara illi hija ma tistax tistharreg l-ilment tal-attur peress illi l-intimati, fil-hatra li ghamlu ta’ konsulent mghobbi ukoll b’doveri amministrativi, ma kenux qed jaghmlu xi att amministrativ, u illi ghalhekk l-hatra in kwistjoni ma kenitx azzjoni li tista tigi mistharrga mill-Qorti a tenur tal-Artikollu 469 A tal-Kap. 16, u ghalhekk il-Qorti qeghda tichad l-ewwel talba attrici.

Ikkunsidrat :

Illi fir-rigward tat-tieni talba attrici, il-Qorti rat is-sentenza tat-3 ta' Mejju, 2011 (Citazzjoni Numru. 594/2007) moghtija fil-kawza fl-ismijiet Reginald Fava f’ismu proprio u ghan-nom tas-socjeta` Chemimart Ltd. (C74) vs Awtorita` Dwar il-Medicini, Tabib Principali tal-Gvern fil-kapacita` tieghu bhala Supretendent tas-Sahha Pubblika u bhala l-Awtorita` Dwar il-Licenzjar, Ministru tas-Sahha, L-Avukat Generali, fejn il-Qorti qalet illi wiehed irid jara x’inhu ezattament l-iskop ta’ l-artikolu 469A li fil-fatt huwa l-istharrig gudizzjarju ta’ azzjoni amministrattiva. Jekk wiehed ihares lejn id-dicitura ta’ l-ewwel artikolu, jinghad li l-Qrati ghandhom gurisdizzjoni biex jistharrgu l-validita` ta’ xi eghmil amministrattiv jew jiddikjaraw dak l-eghmil null, invalidu jew minghajr effett fil-kazijiet li jinsabu elenkati taht. Is-subartikoli l-ohra jikkomplimentaw dak li inghad fl-artikolu 1, billi jiddefinixxu eghmil amministrattiv u awtorita` pubblika, isemmu t-terminu ghall-istituzzjoni ta’ kawza, u jsemmu li f’azzjoni li ssir bis-sahha ta’ dan l-artikolu l-attur ikun jista’ jinkludi fit-talbiet tieghu talba ghall-hlas tad-danni, liema danni m’ghandhomx jinghataw jekk l-awtorita` pubblika ma tkunx imxiet in mala fede. Jekk wiehed ihares ukoll lejt it-test Ingliz ta’ l-imsemmi artikolu jsib “may enquire into the validity of any administrative act…” u dan ghalhekk jaghmilha cara li dan l-artikolu qed jitkellem fuq stharrig ta’ l-azzjoni amministrattiva, ghalkemm fis-subartikolu (5) jsemmi li “it shall be lawful for the plaintiff to include in the demand a request for the payment of damages…”.

Illi fil-kawza fl-ismijiet Grech vs Ministru tax-Xoghlijiet *et*, deciza minn din il-Qorti fid-29 ta' Jannar 1996 intqal illi:

".....il-Qrati fil-funzjoni taghhom ta' judicial review tal-operat tal-Ezekuttiv ghandhom iva id-dritt li jiddeciedu li att partikolari tal-Ezekuttiv ikun null u bla effett izda m'ghandhom qatt id-dritt li jissostitwixxu d-diskrezzjoni riservata lill-Ezekuttiv b'dik taghhom. ". Hekk ukoll fil-kaz aktar ricenti Borda v. Ellul Micallef, deciza minn din il-Qorti fid-29 ta' Mejju 2009 gie osservat li, filwaqt li dawn il-qrati jistghu jissindikaw l-operat ta' kwalsiasi tribunal amministrattiv jew organu iehor b'poteri gudizzjarji jew kwazi-gudizzjarji, u li l-awtorita' li hija moghnija b'diskrezzjoni tista tigi ordnata tezercita dik id-disrezzjoni f'kaz li tkun naqset li taghmel dan, l-istess awtorita' "ma tistax tigi dettata x'ghandha tiddeciedi jew li twettaqha b'xi mod partikolari".

Illi ai termini tal-artikolu 469A(2) l-Qrati ordinarji ma ghandhomx gurisdizzjoni jissindikaw "mizuri ta' organizzazzjoni jew amministrazzjoni interna". Il-Qrati izda ghandhom gurisdizzjoni li jaraw li l-organi kollha ta' l-istat josservaw il-ligi."

Illi l-Qorti tara illi irrizulta pjenament mill-provi prodotti illi l-azzjoni tal-intimati taqa' proprju fil-kategorija ta' mizuri ta' organizzazzjoni jew amministrazzjoni interna u illi ghalhekk il-Qorti m'ghandhiex poter tissindikha, u ghalhekk il-Qorti qeghda tichad ukoll it-tieni talba attrici.

Ikkunsidrat :

Illi, in rikapitazzjoni, jerga jinghad illi, ghal dak li jirrigwarda l-ewwel talba attrici, il-Qorti rat illi d-decizjoni kienet wahda interna, u ghalhekk il-qorti ma ghandhiex sindikabilta. Il-Qorti ma tistax tidhol f'decizjonijiet amministrattivi li jirrigwardaw l-amministrazzjoni interna tal-isptar. Dan johrog specjalment peress li kif xehdu diversi xhieda (liema xiehda ma gietx kontradetta b xi xhieda ohra li pproduca l-attur), lanqas si tratta ta' kariga li tohrog mill-PSC. Kienet kwistjoni ta' internal appointment immirata sabiex ikun hemm tmexxija ahjar tal-administrative matters tal-isptar.

Inoltre, lanqas ma l-attur ha hsieb li jipprova li tassew kien hemm, jekk se mai jaghti l-kaz, xi ksur ta wiehed mis-subartikoli tal-artikolu 469A, u dana peress li ma jirrizultax li kien hemm tehid ta' decizjoni li huwa tali li :

(a) jikser il- Kostituzzjoni ;

jew huwa

(b) ultra vires ghal xi raguni minn dawn li gejjin :
(i) meta dak l-eghmil jitwettaq minn awtorita` pubblika li ma tkunx awtorizzata sabiex twettqu ; jew
(ii) meta l-awtorita` pubblika tkun naqset milli tosserva l-principji tal-gustizzja naturali jew htigiet procedurali mandatorji fit-twettiq ta' l-eghmil amministrattiv jew fid-deliberazzjonijiet ta' qabel dwar dak l-eghmil ; jew
(iii) meta l-eghmil amministrattiv jikkostitwixxi abbuz tas-setgha ta' l-awtorita` pubblika billi dan isir ghal ghanijiet mhux xierqa jew jissejjes fuq konsiderazzjonijiet mhux rilevanti ; jew
(iv) meta l-eghmil amministrattiv ikun imur mod iehor kontra l-ligi.

Illi, ghal dak li jirrigwarda it-tieni talba attrici, il-Qorti tara illi ghandha l-obbligu tissindika l-eghmil amministrattiv biex tevalwa jekk kienx ultra vires u jekk gewx osservati r-regolamenti kollha u l-kriterji li johorgu mil-ligi. Irid isir l-istharrig gudizzjarju u l-Qorti ghandha gurisdizzjoni tistharreg il-validita` ta' l-eghmil amministrattiv u f'xi kazijiet tiddikjara eghmil null, invalidu u minghajr effett (may enquire into the validity of any administrative act). Izda l-Qorti m'ghandhiex il-mansjoni li tevalwa hi stess l-applikazzjoni u tiddeciedi fuqha, minhabba li jekk taghmel dan tkun qed tuzurpa l-funzjonijiet amministrattivi. Certament tali decizjoni trid tittiehed konformament mal-kriterji kollha stabbiliti fil-ligi.
Il-kompetenza tal-Qorti hija limitata biex tordna li tittiehed decizjoni u biex thassar decizjoni, izda mhux biex hi stess tiehu d-decizjoni flok l-Awtorita` kompetenti. Jibqa' f'idejn id-direttur generali tas-sahha li ghandha d-diskrezzjoni li jiehu d-decizjoni. Jekk imbaghad dik l-Awtorita` ma tiehux decizjoni kif titlob il-ligi, tista' tigi mgieghla taghmel dan,

izda dejjem hija l-Awtorita` li trid tiehu d-decizjoni u mhux il- Qorti, b'mod li d-diskrezzjoni riservata lill-ezekuttiv trid tibqa' f'idejn l-ezekuttiv.

Illi in oltre is-subartikolu (6) tal-artikolu 469A ighid hekk :

(6) Ghall-finijiet ta' dan l-artikolu, u ta' kull disposizzjoni ohra ta' din il-ligi u ta' kull ligi ohra, servizz mal-Gvern hu rapport specjali regolat b'disposizzjonijiet specjali specifikatament applikabbli ghalih u bil-pattijiet u l-kondizzjonijiet stabbiliti minn zmien ghal zmien mill-Gvern, u ebda ligi jew disposizzjoni taghha dwar kondizzjonijiet ta' impieg jew kuntratti ta' servizz jew ta' impieg ma tapplika, u qatt ma kienet tapplika, ghal servizz mal-Gvern hlief safejn dik il-ligi ma tipprovdix xort'ohra.

Illi dan l-artikolu jaghti forza ta' ligi lill-pattijiet u l-kondizzjonijiet tas-servizzi mal-Gvern li jigu stabbiliti mill-Gvern minn zmien ghal zmien.

Illi, ghal din ir-raguni ukoll, il-Qorti qeghda tichad it-tieni talba attrici. Illi it-tielet talba attrici qeghda tigi michuda stante li l-ewwel u it-tieni talbiet attrici ukoll qeghdin jigu michuda.

Ghaldaqstant u ghar-ragunijiet fuq imsemmija, il-Qorti qeghda taqta u tiddeciedi din il-kawza billi filwaqt illi tilqa l-eccezzjonijiet kollha tal-konvenuti, tichad it-talbiet kollha attrici, bl-ispejjez kontra l-attur.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------